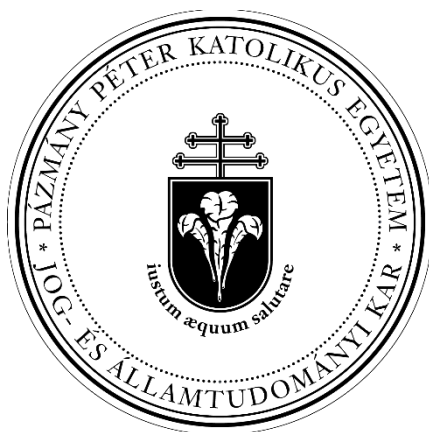

Pázmány Law Working Papers
2026/10

Hermann Gábor – Veres Zoltán

Az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat vizsgálata fókuszcsoportkutatás keretében

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest
<http://jak.ppke.hu>
<http://www.plwp.eu/>
ISSN: 2062-9648

Az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat vizsgálata fókuszcsoporthoz tartozó kutatás keretében

Hermann Gábor¹ – Veres Zoltán²

1. Bevezetés, problémafelvetés

Miként azt a 2013-23 között hatályban volt Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (NBS 2013-23) is rögzíti, hogy „egy település közbiztonsági helyzete a helyi problémák összességéből tevődik össze, ezért kezelése és a jogsértések megelőzése elsősorban helyi összefogással valósulhat meg hatékonyan.”³

A településbiztonság tehát összetett problémák halmaza, *fontossága* abban rejlik, hogy Magyarország közbiztonsági helyzete az *egy-egy településnek tényleges biztonságának megítélése szerint* alakul.⁴ A magyar településbiztonság helyzetét elemző tanulmányok elsősorban a településbiztonság megvalósításában részt vevő *szereplők* oldaláról közelítették meg a kérdést. Az ezekből levonható tanulságok röviden akként összegezhetők, hogy a településbiztonság – mint kooperációs termék – biztosítása, fenntartása komplex feladat, mely nem várható el csak a rendőrségtől. Ennek megfelelően a rendszerváltás után megjelentek az ún. komplementer rendszet⁵ különböző formációi (polgárőrség, közterület-felügyelet, önkormányzati rendszet, magánbiztonsági aktorok, stb.).⁶

A településbiztonság komplexitásából kifolyólag nehezebb kérdés annak megválaszolása, hogy milyen tematikus területek tartozhatnak fogalmi körébe. A NBS 2013-23 négy beavatkozási területet emelt ki (Közösségi rendszet megteremtése, bűnmegelőzés építészeti eszközökkel, külterületeken élők biztonságának fokozása, vagyonvédelem), azonban ezek további részletezésre, kifejtésre szorulnak, illetve ezek a beavatkozási területek nem tekinthetők kimerítő felsorolásnak. Bacsárdi József 2023-as prezentációjában⁷ az alábbi kategóriákat említi a településbiztonság kapcsán: köztisztaság, vagyonvédelem, közterületi alkoholfogyasztás, dohányzási szabályok, balesetveszélyes helyi közutak, ebtartási szabályok, illegális reklámok, turizmus, átmenő gépjárműforgalom, polgárőrség.

Talán kevésbé magától értetődő, de a településbiztonságnak fontos elemét képezi a hulladékkezelés problematikája is, hiszen a rosszul és/vagy illegálisan elhelyezett hulladék

¹ Hermann Gábor rendészeti irodavezető, Páty; doktorandusz, Óbudai Egyetem. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8841-9986>

² Dr. Veres Zoltán, PhD. megyei jegyző, Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzati Hivatal; megbízott oktató, Pázmány Péter Katolikus Egyetem. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6132-0839>

³ 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023), a továbbiakban: NBS 2013-23.

⁴ Ld. Christián László – M. Toronykőy Márta – Polyák Zsolt: Módszertani ajánlás: A települési közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégia kidolgozásához. *Magyar Rendészet*, 2022/4. 247-305.

⁵ A téma monografikus áttekintését nyújtja: Christián László: *Komplementer rendszet*. Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2022.

⁶ Christián László - Budavári Árpád - Lippai Zsolt: A helyi rendszet és a településbiztonság új trendjei itthon és külföldön. *Glossa Iuridica*, 2021/4., 175-190.

⁷ Bacsárdi József: Bemutatkozik a Településbiztonsági Tagozat. Budapest, 2023. június 16. Elérhető: https://rendeszet.uni-nke.hu/document/rendeszet-uni-nke-hu/Bacsardi_TBT_bemutakozas.pdf

számos kockázatot hordozhat magában.⁸ Az ezzel kapcsolatos egyes problémákat tekintették át a jelen írásban elemzett fókuszcsoporthoz tartozó kutatás résztvevői.

2. A fókuszcsoporthoz tartozó kutatás ismertetése

2.1. Résztvevők köre

A fókuszcsoporthoz tartozó kutatásra a Magyar Rendészettudományi Társaság (MRTT) Településbiztonsági Tagozata által szervezett, hiánypótló és országosan is egyedülálló, a lokális biztonság kérdéseit fókuszba helyező, „önkormányzati rendszerszakmai workshop roadshow” keretében, a konferenciasorozat ötödik állomásaként Diósdon, 2026. szeptember 16-án megrendezett konferencia második szekciójában megtartott kerekasztal beszélgetésen elhangzottak felhasználásával került sor.⁹

A panelbeszélgetésen résztvevők: Dr. Vári Vince r. alezredes egyetemi docens, az NKE RTK Büntetőeljárás Jogi Tanszék oktatója, Ferenczy Dániel, a Gyöngyösi Városrendészet igazgatója, Kovács László, a Miskolci Önkormányzati Rendészet igazgatója, Vajda Attila Ercsi Város alpolgármestere, dr. Kassab Miklós r. alezredes, az Érdi Rendőrkapitányság vezetője. A panelbeszélgetés moderátora Hermann Gábor, a Pátyi Önkormányzati Rendészet vezetője, okleveles településbiztonsági menedzser, az Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola doktorandusza volt.

2.2. Hipotézisek és azokhoz kapcsolódó kérdések

A moderátor a felvezetőjében tájékoztatta a fókuszcsoporthoz tartozó tagjait, hogy a fő kutatási területéhez tartozó három hipotézis vizsgálatának céljából tesz fel kérdéseket, amelyek megválaszolására a beszélgetés résztvevőinek két-két percen volt lehetősége. A hipotézisek és azokhoz tartozó kérdések az alábbiak voltak:

Hipotézis	Kérdés
1. hipotézis: „Az önkormányzati rendészeti szervezetek (közterület-felügyelet, mezői őrszolgálat) aktív jelenléte szignifikánsan csökkenti az illegális hulladéklerakással kapcsolatos jogsértések előfordulásának gyakoriságát az érintett település közigazgatási területén.”	- „Valós probléma-e az illegális hulladéklerakás és ha igen, akkor ez országos, regionális, vagy egyedi (lokális) településbiztonsági probléma-e?” - „Mi áll az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat mögött? (Például: szabályozási probléma, hulladékgazdálkodási rendszer hibái, hiányosságai, a szankciórendszer nem megfelelő, egyéb?)” - „Ki a fő felelőse az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat kezelésének (megelőzés, felderítés, felszámolás): a rendőrség, az önkormányzat, a kormányhivatal, vagy egyéb hatóság/szervezet?” - „Megfelelőnek tartja az illegális hulladéklerakással kapcsolatos jelenlegi szabályozást? Ha nem, akkor mely területen

⁸ Ld. pl.: Antal Imre – Nagy Rudolf: A települési hulladékkezelés tűzbiztonságának munkavédelmi szempontú vizsgálata. *Védelem Tudomány*, 2023/4. 42-72.

⁹ Az eseményről készült összefoglalókat ld. pl. <https://www.facebook.com/share/v/19mrvx7r7x/> és <https://diosdhejban.hu/2026/09/17/szakmai-forumot-tartott-a-varosrendeszet/>

	tartaná fontosnak a változtatást?”
2. hipotézis: „A hazai szakirodalomban és a vonatkozó jogszabályi környezetben nem azonosítható olyan egységes, az önkormányzati kompetenciára szabott szakmai módszertan, amely az illegális hulladéklerakás megelőzésére, megakadályozására és felderítésére vonatkozóan konkrét, alkalmazható eljárásrendet tartalmaz.”	- „Milyen jó gyakorlatokat és módszereket alkalmaznak vagy tartanának fontosnak alkalmazni az illegális hulladéklerakás megelőzésére, megakadályozására és felderítésére?” - „Milyen prioritások mentén lenne szükséges megfelelő módszertani ajánlásokat kidolgozni? (Néhány példa: Edukációs programok területén, szakemberek képzése terén, a jogi szabályozás jogalkalmazást támogató kivonatolása területén, biztonságtechnikai megoldások területén, az élőerős ellenőrzés és beavatkozási képesség fejlesztése terén, stb.)”
3. hipotézis: „Az illegális hulladéklerakás visszaszorításában a legnagyobb hatékonyságnövekedés azokon a településeken érhető el, ahol a komplementer rendészeti szervezet jelenléte modern biztonságtechnikai eszközök alkalmazásával és horizontális rendészeti együttműködéssel egészül ki, szemben azokkal a településekkel, ahol ezek közül csak egy elem vagy egyik sem áll rendelkezésre.”	„Igazolható-e ez az állítás a saját településének gyakorlata alapján? Ha igen, akkor mit emelne ki kulcsfontosságú kérdésnek ezek közül?”

1. táblázat: A hipotézisek és azokhoz tartozó kérdések összefoglaló áttekintése.

2.3. A hipotézisekhez kapcsolódó kérdésekre adott válaszok ismertetése

1. hipotézis: „Az önkormányzati rendészeti szervezetek (közterület-felügyelet, mezei őrszolgálat) aktív jelenléte szignifikánsan csökkenti az illegális hulladéklerakással kapcsolatos jogsértések előfordulásának gyakoriságát az érintett település közigazgatási területén.”

A hipotézis vizsgálatához a moderátor négy kérdést tett fel a résztvevőknek.

1. kérdés: „Valós probléma-e az illegális hulladéklerakás és ha igen, akkor ez országos, regionális, vagy egyedi (lokális) településbiztonsági probléma-e?”

Elsőként Ercsi alpolgármestere¹⁰ kapott lehetőséget arra, hogy elmondja gondolatait, amelynek keretében határozottan kijelentette, hogy a hipotézisben foglaltak validálhatóak, legalábbis Ercsi város esetében feltétlenül, ugyanis aktuális tapasztalatokkal rendelkezik arról, hogy az illegális hulladéklerakás mennyiségi csökkenését eredményezte a helyi önkormányzati rendészeti szervezet felállítása. Alpolgármester úr válaszában kitért arra is, hogy az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat véleménye szerint országos szintű probléma, legfeljebb regionális és lokális szinten eltérő súlyosságú.

Kassab Miklós válaszában kifejtette, hogy véleménye szerint is országos jelentőségű probléma az illegális hulladéklerakás, ugyanakkor elmondta, hogy rálátása elsősorban a hulladékgazdálkodás rendjének megsértését kimerítő büntetőeljárásokra van és az ilyen típusú

¹⁰ Ercsi település témakör iránti elkötelezettségét mutatja, hogy vezetői rendszeresen részt vesznek a vonatkozó szakmai diskurzusokban, ld. pl. a város korábbi jegyzőjének publikációját: Feik Csaba: Az illegális hulladékelhelyezésről és megakadályozásának lehetőségeiről. *Jegyző és Közigazgatás*, 2020/4., 6-10.

bűncselekmények országos átlagban is kevesebb, mint 1%-át teszik ki az eljárásoknak. Az Érdi Rendőrkapitányságon ennek a tendenciának megfelelően az évi 3000 büntetőeljárásból mindössze 20-30 esetben indul hulladékgazdálkodás rendjének megsértése miatt eljárás. Kapitányságvezető úr kiemelte ugyanakkor, hogy a hulladékgazdálkodás rendjével kapcsolatos bűncselekmények jelentős része maradhat látenciában, hiszen a tapasztalatok egyértelműen azt mutatják, hogy számosságát tekintve lényegesen több esetben történik jogellenes hulladéklerakás, vagy engedély nélkül végzett hulladékgazdálkodási tevékenység, mint amennyi alkalommal ezekből büntetőeljárás generálódik.

Ferenczy Dániel szintén megerősítette, hogy országos szintű probléma az illegális hulladék közterületre, vagy magánterületekre történő jogellenes elhelyezése, amely esetek közül kiemelte, hogy a szegregátumokban hatványozottan tapasztalható a probléma, mivel az ilyen területeken gyakran megelőzési célból jelenik meg az illegális „házhoz menő lomtalanítás” eredményeként jelentős mennyiségű hulladék.

Kovács László is megerősítette, hogy az illegális hulladéklerakás országos szintű probléma, ugyanakkor elmondta, hogy több tízéves szakmai tapasztalatára hivatkozva kijelenthető, hogy harminc év távlatából jelentős javulás tapasztalható már a probléma mennyiségi előfordulása terén. A rendészeti vezető kifejtette, hogy Miskolcon elsősorban a település külterületein és zártkerti övezetében gyakori az illegális hulladéklerakás, a belterületi, lakott övezetből lényegében sikerült kiszorítani a jelenséget a folyamatos rendészeti jelenléttel, a társszervek, különösen a rendőrség és polgárőrség közreműködésével, valamint az inkriminált területek térfigyelő kamerarendszerrel és más biztonságtechnikai megoldásokkal történő fokozott és folyamatos megfigyelésével, védelmével.

Végezetül a moderátor által feltett első kérdésre válaszul Vári Vince az illegális hulladéklerakás, mint büntetőjogi értelemben inkriminált cselekmény hazai neves kutatója, kifejtette, hogy korábbi kutatásai, a szakirodalomban elérhető, a problémát aktuálisan vizsgáló empirikus eredmények és statisztikák jól tükrözik, hogy nemhogy országos, hanem nemzetközi szinten is értelmezhető problémajelenség az illegális hulladéklerakás. Alezredes úr elmondta, hogy a külföldi szakmai tapasztalatai is megerősítették: a jelenség több európai és balkáni országban is jelen lévő probléma.

A moderátor összegzésként megállapította, hogy a vizsgált témában releváns szakmai tapasztalattal bíró, kompetens személyek, kivétel nélkül, más-más „szemüvegen keresztül” szemlélt megközelítésük alapján kialakított véleménye egybehangzóan igazolta, hogy Magyarországon mindenhol, tehát nem csak regionálisan és nem csak lokálisan, egy-egy településen értelmezhető problémajelenséggént azonosítható az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat.

2. kérdés: *„Mi áll az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat mögött? (Például: szabályozási probléma, hulladékgazdálkodási rendszer hibái, hiányosságai, a szankciórendszer nem megfelelő, egyéb?)”*

A válaszadásra a kerekasztal résztvevői egy-egy percben kaptak lehetőséget.

Vári Vince elmondta, hogy a szabályozás büntetőeljárás-jogi aspektusból feltétlenül felülvizsgálatra szorul, hiszen számos esetben csak szakértő bevonásával tudja a rendőrség is elhatárolni a tényállás tisztázása során, hogy egyáltalán büntetőjogi kategóriába tartozik-e egy-egy vizsgált esetben a jogellenes hulladéklerakás, vagy „csupán” közigazgatási hatósági eljárás keretében kezelendő a probléma. Az NKE docense megjegyezte, hogy az alkalmazható

szankciók egyáltalán nincsenek arányban a társadalom által elvárt mértékkel, miközben a nyugat-európai országok jogrendjében a büntetőjog közvetlenül igyekszik igazodni a közbiztonságot befolyásoló, társadalmi problémákhoz, azok társadalomra gyakorolt veszélyeztető hatásától sokszor elkülönülve is.

A Miskolci Önkormányzati Rendészet vezetője elmondta, hogy véleménye szerint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás minősége nem megfelelő, az országos koncesszióba adása a hulladékgazdálkodási tevékenységnek jelentős visszaesést eredményezett a közszolgáltatás minőségében. A MOHU, mint koncesszor nem rendelkezik operatív ellenőrzési jogosítványokkal, nem derül ki számára, ha az állampolgárok nem veszik igénybe a kötelező közszolgáltatást, azaz lakott ingatlan esetében nem történik meg a kommunális hulladék elszállítása. Ameddig az önkormányzatoknál volt ez a feladat, a közterület-felügyelőnek volt lehetősége ellenőrizni a közszolgáltatás igénybevételének hiányát és emiatt eljárást kezdeményezni, jelzést adni önkormányzat felé. Számos helyen ismétlődő probléma, hogy a lakossági kommunális hulladék nem kerül elszállításra, mert nem rendelkeznek közszolgáltatási szerződéssel, illetve a lakosság számára egyre nehezebben és költségesebben érhetőek el a különböző hulladékok leadásának lehetőségei. Miskolcon a hulladékudvaroknál történő sorban állás esetén tapasztalták, hogy a várakozás miatt inkább a környezetben illegálisan rakták le a hulladékot.

Ferenczy Dániel véleménye szerint az illegális hulladéklerakással kapcsolatos szabályozási környezet bonyolult, törvényi szinten túlszabályozott, a közterületi hulladéklerakás tekintetében „igazságtalan”, hiszen az önkormányzatokra, mint a közterületek tulajdonosára sokszor teljesíthetetlen határidővel ró feladatot, felelősséget a hulladék felszámolása ügyében úgy, hogy a jogsértést elkövető hulladékbirtokos azonosítására utólag már csak rendkívül ritkán van mód, a jogsértés elkövetésekor történő tettenérésre pedig szinte egyáltalán nincs esély. A Gyöngyösi Városrendészet igazgatója kiemelte, hogy a kis számú eredményes felderítés vagy tettenérés alkalmával a korábbi szabályozás szerinti, szabálysértési tényállásként meghatározott esetekben érzékelhetően nagyobb volt az akkor alkalmazható szankciók visszatartó ereje, hiszen a szabálysértési eljárásban megállapított pénzbírság vagy a helyszíni bírság meg nem fizetésének jogkövetkezménye a szabálysértési elzárás, míg a közigazgatási szankciórendszer keretében alkalmazott bírság meg nem fizetése esetén csak adók módjára történő végrehajtás kezdeményezésére van lehetőség, amely az érintett – jellemző – elkövetői kör esetében nem jár valós kockázattal, mivel „legális” jövedelemmel, vagyonnal nem rendelkeznek az érintettek.

Kassab Miklós elmondta, hogy valóban nehézséget jelent a büntetőjogi minősítése egy-egy esetnek, amelynek érdekében az Érdi Rendőrkapitányságon az a gyakorlat alakult ki, hogy minden esetben szakértőt vonnak be a nyomozás során.

Vajda Attila véleménye szerint a közterület-felügyeletnek szélesebb jogosítványokra lenne szüksége, hiszen „nyomozni” egy adott hulladéklerakás ügyében nem jogosultak, ugyanakkor a gyakorlatban mégis az vezet eredményre, ha a közterület-felügyelő a hulladékban felkutatott okirati bizonyítékok fellelése esetén „utána megy” az ügynek és lehetőség szerint felderíti a szemetet ténylegesen elhelyező személyt, amelyhez a rendelkezésre álló eszközök sokszor nem elégségesek. Példaként említette személy- és lakcímnnyilvántartásban való szélesebb körű adathozzáférést, valamint az illetékességi területen kívül (gyakran a szomszéd települése) területén történő jogszerű igazoltatás lehetőségének hiányát, mint megoldandó problémát.

A moderátor a második kérdésre adott válaszokat összegezve elmondta, hogy a hulladéktörvény 2012-ben lépett hatályba, majd ezt követően több törvény módosítás is történt, kivétel nélkül az

illegális hulladéklerakással kapcsolatos „szigorítás” jegyében, valamint több évnyi jogalkotási hiátust orvosolandó a Kormány 2025-ben léptette hatályba azt a kormányrendeletet, amely az úgynevezett közreműködő hatóságok – így többek közt a közterület-felügyelő, mezőőr, jegyző, stb. – helyszíni bírság kiszabására vonatkozó részletes végrehajtási rendelkezéseket határozza meg az illegális hulladéklerakás elkövetésén tetten ért személlyel szembeni intézkedés során. A moderátor megjegyezte, hogy a hiánypótló szabályozás eredményeként jelenleg 100 kilogramm mennyiségű – akár veszélyes – hulladék jogellenes elhelyezése esetén a közreműködő hatóságoknak fix összegben meghatározott helyszíni bírság kiszabására van lehetőségük – számos feltétel egyidejű teljesülése esetén –, amelynek mértéke 20.000 forint. A Moderátor meglehetősen ironikus hangsúllyal zárta gondolatait, amely szerint „a sok szigorítás eredménye szinte megkérdőjelezhetetlen eredményt hozott”.

3. kérdés: *„Ki a fő felelőse az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat kezelésének (megelőzés, felderítés, felszámolás): a rendőrség, az önkormányzat, a kormányhivatal, vagy egyéb hatóság/szervezet?”*

A válaszadásra a fókuszcsoporthoz tagjainak ezúttal is egy-egy percben volt lehetősége.

Először Vajda Attila mondta el véleményét, amelyben azt hangsúlyozta, hogy a probléma kezelésének felelőssége a lakosság észrevételei és jelzései alapján egyértelműen elsősorban az önkormányzatokat terheli, ugyanakkor a megelőzés tekintetében csak széleskörű, horizontális együttműködéssel van lehetőség érdemi eredményeket elérni.

Vári Vince elmondta, hogy „de iure” egyértelműen szabályozott kérdés, hogy mely hatóságoknak hol van illetékessége és milyen hatásköröket gyakorolhatnak az illegális hulladéklerakás esetén, „de facto” ugyanakkor nem vitatta, hogy a társadalmi elvárások elsősorban az önkormányzati vezetés, így főleg a polgármester felé jelennek meg, kisebb mértékben a rendőrség felé, de legkevésbé sem a kormányhivatalok illetékes hulladékgazdálkodási főosztályai felé irányulnak. A „ki a felelős?” kérdésre elmondta ugyanakkor, hogy nem egyszerűen valamelyik konkrét szervezetet kell felelőssé tenni, hanem inkább ott kell lennie a felelősségnek és a reagáló képességnek, ahol a probléma ténylegesen keletkezik. Ez adott esetben az önkormányzat, a helyi rendőrség vagy az önkormányzati rendészet lehet. Ha pedig a probléma kezelése helyi szinten történik, akkor az erőforrásokat is oda kell helyezni, ahol a probléma ténylegesen jelentkezik. Vagyis a felelősség és az erőforrás-allokáció között összhangnak kell lennie. Ehhez kapcsolódóan fontos gondolatként fogalmazta meg azt is, hogy az egyes önkormányzati rendészeti szervezeteknél felhalmozódó tapasztalatokat, működő megoldásokat és jó gyakorlatokat valamilyen közösen elérhető, strukturált formában kellene összegyűjteni és meg kellene osztani, hogy ezekhez valamennyi érintett önkormányzat és rendészeti szervezet hozzáférhessen. Gyakorlatilag egy olyan, folyamatosan bővíthető „best practice” tudásbázis kialakítását tartja indokoltnak, amelyből a települések egymás tapasztalataiból is tanulhatnak. Ennek különösen akkor van jelentősége, ha ezeknek a feladatoknak az ellátása továbbra is az önkormányzatoknál marad, és az állam nem veszi át teljes egészében a kapcsolódó feladatokat és felelősséget. A másik fontos gondolata az volt, hogy a probléma egyik legfontosabb összefüggése a büntetőjog ultima ratio jellege, és az ehhez igazodó rendészeti, illetve bűnüldözési erőforrás-allokáció. Értelemszerűen az alacsonyabb büntetési tétellel fenyegetett cselekményekhez általában lényegesen alacsonyabb hatósági aktivitás kapcsolódik, miközben egyes, a társadalom szélesebb részét irritáló, illetve a helyi biztonságérzetet jelentősen befolyásoló jogsértések tényleges társadalmi zavarást okozhatnak. Ebből következően azt vetette fel, hogy az állami reagálásnak nem kizárólag a

ritkábban előforduló, súlyosabb bűncselekményekre kellene koncentrálnia, hanem a társadalom, illetve a helyi közösségek számára nagyobb zavarást jelentő bűncselekményekhez és egyéb jogsértő cselekményekhez is a zavarás mértékéhez igazodó hatósági reagálást és erőforrás-allokációt kellene társítani. Véleménye szerint ez a megközelítés jól illeszkedik a Crime Harm Index (CHI) elméleti logikájához. A CHI egy sérelemalapú mérési megközelítés, amely az egyes bűncselekményeket nem pusztán az előfordulásuk száma alapján veszi figyelembe, hanem az általuk okozott társadalmi sérelem súlyát is igyekszik számszerűsíteni, jellemzően az egyes cselekményekhez rendelt súlyokkal. Így jobban láthatóvá válik, hogy a rendészeti és bűnüldözési erőforrásokat nem feltétlenül a legdurvább esetet produkáló, hanem a nagyobb társadalmi sérelmet okozó problémákhoz is érdemes igazítani.¹¹

Kassab Miklós elmondta, hogy a rendőrség egyre szűkösebb erőforrásai és egyre növekvő leterheltsége mellett van jelen a közterületeken, így a pusztán egyenruhás rendőri jelenlétéhez kapcsolódó preventív hatása az állami rendvédelemnek egyre kevésbé elégséges, az önkormányzati – komplementer – rendészeti szervezetek tevékenysége ezért egyre inkább felértékelődik. A felelősség tekintetében az Érdi Rendőrkapitányság vezetője valamennyi érintett és érdekelt szervezetet megjelölte, nem emelt ki közülük egyetlen kulcsszereplőt.

Ferenczy Dániel tapasztalatai szerint a lakosság az illegális hulladéklerakóssal kapcsolatban ahol van ilyen szervezet, ott a közterület-felügyeletet, önkormányzati rendészetet vélelmezi felelős problémamegoldó szereplőnek, közvetlenül, vagy közvetetten pedig ennek megfelelően az önkormányzatot. A gyöngyösi gyakorlat az, hogy abban az esetben is a Városrendészet felé érkezik jelzés a hulladékokkal kapcsolatban, ha az nyilvánvalóan rendőri intézkedést tenne szükségessé, de a lakosság ilyen esetekben egyszerűen a rendészeti együttműködésre bízza a probléma megoldását. A prevenció tekintetében Ferenczy Dániel kifejezetten a helyi rendészeti szervezeteket jelölte meg fő felelősnek, kiemelve annak fontosságát, hogy közterület-felügyelő és mezőőr – sajnálatosan – még nem működik a települések többségében.

Kovács László véleménye szerint a megelőzéshez a leghatékonyabb eszközökkel az önkormányzatok rendelkeznek, ugyanakkor érdemi jogosítványok hiányában a felderítés és szankcionálás nem tud kellően hatékony lenni, amely megváltozott feltételek esetén szintén növelhetné a megelőzés eredményességét. Körülményesen nyílik arra lehetőség, hogy a rendészetek által megállapított jogsértő állapotok vagy cselekmények esetében a hatóságok eredményesen tudjanak eljárni.

4. kérdés: *„Megfelelőnek tartja az illegális hulladéklerakással kapcsolatos jelenlegi szabályozást? Ha nem, akkor mely területen tartaná fontosnak a változtatást?”*

A válaszadásra egy-egy percben volt lehetősége a fókuszcsoport résztvevőinek.

A moderátor elsőként Vajda Attilát kérte fel, hogy mondja el véleményét, amely az alábbiak szerint összegezhető. Ercsi alpolgármestere szerint a jelenlegi szabályozáson szigorítani szükséges, elsősorban a közreműködő hatóságok által alkalmazható szankció mértékét lenne szükséges megemelni és a jogalkalmazók diszkrecionális döntési kompetenciájára bízva, differenciáltan lehetővé tenni a helyszíni bírság kiszabásának lehetőségét.

Vári Vince álláspontja szerint a hatályos jogi szabályozás átfogó felülvizsgálatára és érdemi szigorítására lenne szükség, de nem elsősorban a büntetőjogi vonatkozású esetekben, hanem a büntetőjogi tényállást ki nem merítő jogsértések vonatkozásában.

¹¹ Ld. részletesebben pl. <https://www.crim.cam.ac.uk/research/thecambridgecrimeharmindex>

Ferenczy Dániel rövid válaszában a szankciórendszer szélesítését, a közterület-felügyelet dedikált hulladékhatóságként történő meghatározásának lehetőségét és hatásköreinek bővítését vetette fel, emellett példaként jegyezte meg, hogy a különböző innovatív technológiai megoldások alkalmazása előtt álló bürokratikus, jogszabályi akadályokat is szükséges lenne elhárítani, így különösen a drónok önkormányzati rendészeti alkalmazhatóságát lenne fontos lehetővé tenni belterületi lakott övezetekben is.

Kovács László véleménye szerint a közigazgatási jog hatálya alól a szabálysértési jog hatálya alá lenne célszerű vissza emelni az illegális hulladéklerakás, mint inkriminált cselekmény szankcionálását, ahol tipikusan elkülöníthető lenne a cselekmény súlyától, mértékétől, társadalomra gyakorolt veszélyességének fokától függően a jogsértés szabálysértési alakzata a büntetőjogi felelősségre vonást igénylő alakzattól.

Végezetül az Érdi Rendőrkapitányság vezetője rövid válaszában megismételte, hogy a szankciók szigorítására és a bűncselekménynek minősülő esetek könnyebb megítélhetősége érdekében a Büntető Törvénykönyv hulladékgazdálkodás rendjének megsértésére vonatkozó rendelkezéseinek pontosítása lenne indokolt.

2. hipotézis: *„A hazai szakirodalomban és a vonatkozó jogszabályi környezetben nem azonosítható olyan egységes, az önkormányzati kompetenciára szabott szakmai módszertan, amely az illegális hulladéklerakás megelőzésére, megakadályozására és felderítésére vonatkozóan konkrét, alkalmazható eljárásrendet tartalmaz.”*

A második hipotézis vizsgálatával kapcsolatos első kérdés a panel beszélgetés résztvevőihöz az volt, hogy *„milyen jó gyakorlatokat és módszereket alkalmaznak vagy tartanának fontosnak alkalmazni az illegális hulladéklerakás megelőzésére, megakadályozására és felderítésére?”*

Elsőként Vajda Attila mondta el határozott véleményét, amely szerint az úgynevezett „Integrált Önkormányzati Rendészeti Modellt”, mint „best practice”-t, legjobb gyakorlatot tartja fontosnak kiemelni, amelynek lényege, hogy a különböző önkormányzati rendészeti ágazati szakterületek (közterület-felügyelő, mezőőr, halőr, stb.) egy rendészeti szakember (közterület-felügyelő) munkakörébe kerülnek integrálásra. Erre a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény ad felhatalmazást, a gyakorlatba pedig Páty Község Önkormányzata ültette át elsőként ezt a fajta rendészeti működési metódust, amelynek gyakorlati haszna, hogy a közterület-felügyelők a település kül- és belterületein egyaránt hatékonyabban tudnak fellépni többek közt az illegális hulladéklerakással, mint településbiztonsági problémával, kockázattal szemben is. Ercsi Város Önkormányzata is az „integrált rendészeti modell” szerint szervezte újjá és fejlesztette a helyi önkormányzati rendészeti szervezetét és egy év működési tapasztalatai már rendkívül pozitív eredményeket mutattak, kifejezetten az illegális hulladéklerakás megelőzése és felderítése, a hulladéklerakók felelősségre vonása terén, amelynek köszönhetően jelentős megtakarításokat sikerült elérni az önkormányzat hulladékfelszámolásra allokált költségvetési keretéből. Az alpolgármester kiemelte továbbá, hogy a közösségi média felületeken a szomszédos településekkel együttműködésben indítottak kampányt annak érdekében, hogy a facebook-on megjelenő, nyilvánvalóan hatósági engedélyekkel nem rendelkező „hulladék kezelők” (tipikusan a pincétől a padlásig lomtalanítást vállalók, az építési, bontási törmeléket és más hulladék fémhulladékért cserébe történő elszállítását hirdető, stb.) hirdetéseit az adminisztrátorok ne engedjék megjelenni, vagy rövid időn belül töröljék. A rendkívül praktikus és célszerű, innovatív prevenciós aktivitás bizonyosan egyedülálló kezdeményezés, amelynek eredményeit a későbbiekben önállóan is érdemes mérni, vizsgálni, jegyezte meg Hermann Gábor.

Ferenczy Dániel megjegyezte, hogy elsőként Gyöngyös Városrendészete kezdte el ipari kapacitású pilóta nélküli légi jármű (UAS), vagy hétköznapiabb nyelven, drón alkalmazását az illegális hulladéklerakások felderítésére és megelőzésére, amely mára mérhető, pozitív eredményeket hozott. Ezen túl a Gyöngyösi Városrendészet vezetője hangsúlyozta a lakossággal való közvetlen együttműködés kiemelt szerepét, elsősorban az állampolgároknak – mint a jelzőrendszer aktív szereplőinek – bevonását a hulladéklerakással kapcsolatos közbiztonsági és köztisztasági probléma észlelése és jelzése vonatkozásában, továbbá a közösségi médiafelületeken alkalmazható eredménykommunikáció fontosságát.

Kovács László kiemelte, hogy a különböző biztonságtechnikai rendszerek, mechanikai védelmi megoldások is sokat javíthatnak a hulladéklerakás megelőzésének eredményességén, de a problémával terhelt területek folyamatos és fokozott élőerős ellenőrzése nélkül nem érhető el tényleges preventív hatás. Miskolcon a megelőző rendészeti modell szellemében látják el feladatukat, rendszeresen tesznek javaslatot az önkormányzat felé, ahol pl. műszaki zárral megelőzhető a jogsértés. A megelőzés területén hangsúlyozta továbbá az edukáció fontosságát és az önkormányzatok – kiemelten az önkormányzati rendészeti szervezetek – e területen kifejtendő aktivitásának lehetőségét, amely ma még nem tekinthető elterjedtnek.

Az érdi rendőrkapitány rövid válaszában elmondta, hogy a rendőrség a különböző komplementer rendészeti szervezetekkel, kiemelten a közterület-felügyelettel és az önkormányzatokkal együttműködve tudja hatékonyan megelőzni a hulladéklerakással kapcsolatos jogsértéseket, amelyben még a polgárőrséget tekinteti stratégiai fontosságú partnernek.

Vári Vince azt hangsúlyozta, hogy Magyarországon még rendkívül keveset kutatott terület az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat témaköre, jellemzően a kutatások a büntetőjogi konzisztenciákra fókuszáltak, a rendelkezésre álló hazai szakirodalomban csak korlátozottan találhatók olyan kutatások, amelyek kifejezetten az önkormányzatok eszközrendszerét, illetve az önkormányzati rendészet szerepét vizsgálják az illegális hulladéklerakás kezelésében. Kiemelte továbbá a jó gyakorlatok egymással történő megismertetésének fontosságát, amelyre kiváló példaként említette a Magyar Rendészettudományi Társaság Településbiztonsági Tagozata által szervezett, lokális biztonság kérdéseit központba helyező szakmai workshop roadshow-ját, amely kiváló platformot biztosít a best practice-ek megismertetésére és a vizsgált téma szinergiáinak implementálására.

2. kérdés: *„Milyen prioritások mentén lenne szükséges megfelelő módszertani ajánlásokat kidolgozni? (Néhány példa: Edukációs programok területén, szakemberek képzése terén, a jogi szabályozás jogalkalmazást támogató kivonatolása területén, biztonságtechnikai megoldások területén, az élőerős ellenőrzés és beavatkozási képesség fejlesztése terén, stb.)?”*

Elsőként Vári Vince r kapott szót a fókuszcsoportból, aki kifejtette, hogy arról van tudomása, hogy a rendőrség jogalkalmazói tevékenységének támogatása érdekében rendelkezésre áll belső felhasználásra módszertani útmutató a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése esetén folytatott bűnügyi munka támogatására. Megjegyezte, hogy éppen ez is azt támasztja alá, hogy kriminalisztikai megközelítésben bonyolult megítélés alá eső kérdésről van szó – és ez nélkülözhetetlen lenne a szóban forgó településbiztonsági kockázat kezelésében szerepet játszó valamennyi szervezet számára is. A szakemberképzést szintén kiemelten fontosnak tartotta az egyetemi mesteroktató, főleg a rendőri felsőoktatási képzésen kívüli szakterületeken.

Vajda Attila alpolgármester kiemelte, hogy semmilyen iránymutatás, módszertan nem áll rendelkezésére a települési önkormányzatoknak sem a saját, helyi rendészeti szervezet létrehozásához, szabályszerű működtetéséhez, sem az illegális hulladéklerakással kapcsolatos rendészeti szakfeladatok eredményes végrehajtásának támogatásához és forprofit alapú szakképzések, továbbképzések is csak rendkívül csekély számban érhetőek el, vagyis a vizsgált téma vonatkozásában kiemelten fontosnak tartaná, ha az önkormányzatok számára elérhetővé válnának az illegális hulladéklerakás, mint településbiztonsági kockázat kezelésére vonatkozó módszertani útmutatások, ajánlások. A Miskolci Önkormányzati Rendészet vezetője elmondta, hogy az edukáció területén tartaná a legfontosabbnak, ha megfelelő szakmai ajánlások, módszertani segédletek, akár különböző korcsoportba tartozó iskolásoknak szóló ismeretterjesztő anyagok készülnének.

Ferenczy Dániel a közterület-felügyelői szakemberképzés és szakember utánpótlás problematikáját emelte ki, amelyek egymásra ható módon, összeadódva gyengítik a hatékony rendészeti fellépés eredményességét a vizsgált probléma kezelésének terén. Kassab Miklós végezetül kiemelte, hogy minden olyan módszertani útmutatás segítség lehet az illegális hulladéklerakással szembeni közös fellépés hatékonyságának növeléséhez, amely a probléma kezelésében érintett szervezetek tevékenységének összehangolását támogatja.

3. hipotézis: *„Az illegális hulladéklerakás visszaszorításában a legnagyobb hatékonyságnövekedés azokon a településeken érhető el, ahol a komplementer rendészeti szervezet jelenléte modern biztonságtechnikai eszközök alkalmazásával és horizontális rendészeti együttműködéssel egészül ki, szemben azokkal a településekkel, ahol ezek közül csak egy elem vagy egyik sem áll rendelkezésre.”*

A moderátor a panelbeszélgetésen résztvevőktől záró gondolatokat és a harmadik hipotézisként vázolt állítás validálását vagy cáfolását kérte, két-két perces időkeretben, amikor feltette azt a kérdését, hogy *„igazolható-e ez az állítás a saját településének gyakorlata alapján? Ha igen, akkor mit emelne ki kulcsfontosságú kérdésnek ezek közül?”*

Vajda Attila alpolgármester egyértelműen megerősítőleg igazolta vissza, validálta a hipotézisben foglalt állítást és kiemelte, hogy az önkormányzatoknak az illegális hulladéklerakás – és más, a lakosságot irritáló közterületi jogsértések esetében – mindent meg kell tennie a probléma megelőzése érdekében, úgy fogalmazott, hogy *„vége annak az időnek, hogy a településvezetés büntetlenül háríthatja a felelősségét a rendőrségre, vagy más állami szervezetre, az embereket az eredmények érdeklik, nem a magyarázkodás”,* ezért az önkormányzatoknak főszerepet kell betölteniük a helyi közbiztonsággal kapcsolatos problémák megoldásának szervezésében és koordinációjában.

Az Érdi Rendőrkapitányság vezetője záró gondolatainak összegzésekor elmondta, hogy eltökélten hisz az egymás mellérendeltségében megvalósuló partnerségben, az együttműködés sikerében, ezért egyértelműen validálta a felvetést, ugyanakkor nem nevezett meg egyetlen kulcsszereplőt a kérdésnek megfelelően, mivel minden – a lakosság szubjektív közbiztonságérzetét érdemben negatívan befolyásoló – közbiztonsággal kapcsolatos problémát összetársadalmi problémának, a közbiztonság megteremtését pedig kollektív termék eredményeként fogja fel.

Vári Vince kiemelte, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező településbiztonsági kockázat – és általában a jövő közbiztonsági kihívásai – valóban az erőforrások összehangolt felhasználásával

és az együttműködésben rejlő, még ki nem aknázott tartalékok mozgósításával lehet csak eredményesen kezelhető.

Ferenczy Dániel megerősítette, hogy a hipotézis tézisként kezelendő, hiszen a Gyöngyösi Városrendészet gyakorlata is ezen szempontok szerint írható le és éppen ezért tekinthető az egyik legeredményesebb, példaértékű helyi rendészeti szervezetnek a működése.

Kovács László záró gondolatait megosztva szintén megerősítette a hipotézisben foglalt állítást és kiemelte, hogy azon dolgozik, hogy a Miskolci Önkormányzati Rendészet, mint az ország egyik legnagyobb helyi rendészeti szervezete is a biztonságtechnikai eszközök, az élőerős jelenlét és a horizontális rendészeti együttműködés szinergiáinak kiaknázásával érhesse el még jobb eredményeket az illegális hulladéklerakás megelőzése, megakadályozása, illetve felderítése terén.

3. Konklúzió

Hermann Gábor a panelbeszélgetés lezárásaként, az elhangzottakat úgy összegezte, hogy az hiánypótlónak és egyedinek tekinthető, hiszen kifejezetten az önkormányzati érdekszférából érkező településvezetők, illetve az állami rendvédelem, a rendészeti felsőoktatás és a komplementer rendészeti szervezetek részéről az illegális hulladéklerakás témakörében kompetens szakemberek témaorientált fókuszcsoportos kutatásban még korábban nem vettek részt, vagy annak eredménye még nem került publikálásra, ezért az eseményen elhangzott kutatási eredmények feldolgozását meghatározó fontosságú mérföldkőnek nevezte és kiemelte, hogy ezt széles körben is érdemes megismertetni a probléma kezelésében érdekelttekkel és a téma iránt érdeklődőkkel.